

GEMEENTELEVEN

Protestantse Gemeente
Grave

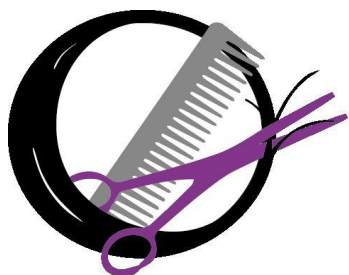

nr. 62 November/December 2025

DRANKENSPECIALZAAK

Hoofschestraat 18
5361 EV Grave
tel. 0486 - 47 28 40

Jean-paul
kapperskunst

Dames- & Herenkapsalon

D
E
M
E
S
T
E
R
E
N

Kapsalon Riët

Essinklaan 66 5361 JT Grave

T. 0486 475 641

Hier had uw advertentie
kunnen staan

BISTRO - ZALEN
DE BROUWKETEL

Waar het goed toeven is,
in een sfeervolle omgeving

Hoogeweg 9 - 5364 NK Escharen
Tel: (0486) 47 42 81
www.brouwketel.com

Kerkdiensten

26-10-2025	: Ds. D. de Jong, Oss
Collecte	: Stichting de Vrolijkheid
Organist	: G. Westervelt
02-11-2025	: Ds. C. van Zanten, St. Agatha
Collecte	: Diaconie
Organist	: H. Vromans
09-11-2025	: Eigen mensen
Bijzonderheid	: Oogsdienst
Collecte	: Leger des Heils
Organist	: K. Ippel
	:
16-11-2025	: Ds. R. Baars, Ewijk
Collecte	: Vluchtelingenwerk Nederland
Organist	: H.J. Out
23-11-2025	: Ds. R. Baars, Ewijk
Bijzonderheid	: Laatste Zondag Kerkelijk jaar
Collecte	: eigen gemeente
Organist	: K. de Wee
30-11-2025	: Ds. D. Sonneveld, Beuningen
Bijzonderheid	: 1^e Advent
Collecte	: Lilianefonds
Organist	: G. Westervelt
07-12-2025	: Ds. G. Boer, Rhenen
Bijzonderheid	: 2^e Advent
Collecte	: Diaconie
Organist	: H. Vromans

Alle Kerkdiensten beginnen om 10.00 uur tenzij anders is vermeld. Indien u gebruik wilt maken van vervoer, kunt u op de avond voor de dag dat het nodig is, contact opnemen met Liesbeth van Rhijn: 0486-420563. Bij afwezigheid van Liesbeth van Rhijn kunt u contact opnemen met Jan Hoiting: 06-55 55 63 29.

Herfst

*De blaren vallen, vallen als van ver,
als welkten in de hemel verre tuinen;
ze vallen met ontkennende gebaren.*

*En in de nachten valt de zware aarde
uit alle sterren in de eenzaamheid.*

*Wij allen vallen. Deze hand zal vallen.
En kijk je naar de andere: het is in alle.*

*Maar Eén is er. Hij vangt dit vallen
oneindig teder in zijn handen op.*

Rainer Maria Rilke

Nu het herfst is weten we dat over enkele weken de winter voor de deur staat. We weten dan ook dat na een paar maanden de winterjas weer in de kast kan omdat het lente wordt. We kijken vooruit, want de seizoenen gaan door. Hoe die seizoenen zichzelf inkleuren dat weten we van tevoren niet. Wordt het een strenge winter of – zoals afgelopen jaar - een zachte winter? Wordt het guur weer of krijgen we dagen met strenge vorst en heldere blauwe luchten?

De grote lijn van de verschillende seizoenen biedt ons houvast. We weten wanneer de bollen in de grond moeten en wanneer we de bloei van deze bolgewassen kunnen verwachten en onze tuin weer volop kleur krijgt.

We weten wanneer de ganzen vertrekken en wanneer we ze weer zien neerstrijken op de akkers. We weten dat de dagen nu korter worden en dat het na 21 december weer langer licht wordt.

Maar nu voel je wellicht de melancholie van het einde van de zomer en de vergankelijkheid van schoonheid, want die prachtige rode en gele bladeren gaan vallen. En het bos begint zompig te ruiken. In de herfst kan de storm grauwe wolken langs de lucht jagen, en bladeren doen opwaaien tot grote rottende hopen. En dan staan de bomen opeens kaal en donker afgetekend tegen de grijze hemel. De herfst is een loslaat proces. En je realiseert je des te meer hoe kwetsbaar de natuur, hoe kwetsbaar het leven is.

Zo kan de wisseling van de seizoenen een beeld zijn van ons leven. In de Bijbel lezen we regelmatig over de wisseling van de seizoenen in het leven van mensen.

Misschien ervaren we ons geloof ook zoals het wisselen van de seizoenen. De ene dag lijkt het alsof de zon volop schijnt en ervaren we iets van Gods nabijheid en liefde. Een andere keer lijkt het allemaal wat verdwenen te zijn, treedt de winter in. Het gaat met ups en downs. En hoe kunnen we ons dan vasthouden aan die geloofsseizoenen?

Door alles heen mag er toch iets zijn, waar wij ons aan mogen vasthouden: de liefde van God. Als een bron van warmte en licht. Deze liefde blijft bij de mensen door de geloofsseizoenen heen.

God de Eeuwige slaat steeds weer, als een mantel, liefde en geborgenheid om ons heen. En neemt ons bij de hand. Zodat we in alle ups en downs steeds mogen opstaan. Opstaan om aan het licht te komen, in zijn licht te staan. Zodat ook wij in staat blijven lichtdragers te zijn voor anderen.

Riet Baars

Eeuwigheidszondag – laatste zondag van het kerkelijk jaar.

Op zondag 23 november willen we onze gemeenteleden herdenken die ons in het afgelopen kerkelijk jaar zijn ontvallen. We noemen de namen van hen, met wie we ons sterk verbonden voelen, mensen die ons voorgingen, die ons in het geloof zijn voor gegaan. Mensen die wij niet vergeten.

*Mens we dragen je op handen,
nooit vergeten we jouw naam
en jouw liefde zal niet stranden,
in en door ons verder gaan!*

*Mens, we vouwen onze handen
bij het noemen van je naam
en we danken voor het goede
dat je voor ons hebt gedaan.*

Laatste zondag van het kerkelijk jaar

In de dienst van 23 november herdenken we de gemeenteleden, die ons ontvallen zijn.

We noemen hier hun namen:

04-12-2024

Mevr. M.C.M. Kroon-van Hooidonk, 86 jaar

07-01-2025

Mevr. A.M.J. de Koning-van der Mark, 74 jaar

10-01-2025

Mevr. J.N.A. van der Hammen-Groeneveld, 84 jaar

12-03-2025

Dhr. J.E. Crutzen, 89 jaar

29-04-2025

Dhr. A.C.W.M. Vissers, 76 jaar

18-09-2025

Dhr. P.J.T. Hendriks, 69 jaar

Ze verdwijnen niet, onze dierbare overledenen.

Wij verdwijnen niet.

Ze zijn thuis, wij zullen thuiskomen.

De afstand doet verdriet.

We voelen een gemis.

Maar kwijt zijn ze nooit.

God heeft ze gevonden.

Ze zijn thuis.

Vanuit de kerkenraad

We zijn weer volop aan het werk!

De commissies vergaderen weer, er wordt volop nagedacht over de invulling van de predikantsplaats en ook de jaarrekeningen zijn opgemaakt. Tijd dus voor een gemeenteochtend.

Een ochtend om u allen weer bij te praten en om uw meningen en ideeën te horen. Deze gemeenteochtend vindt plaats op 16 november, na de kerkdienst. De uitnodiging vindt u in dit gemeenteleven.

Bij de voordeur vindt u sinds kort een brievenbus. Doordat de postbussen half oktober gingen verhuizen naar Cuijk hebben we toestemming gevraagd om een brievenbus te plaatsen op ons monumentale pand. Dit mocht gelukkig. Ons postbusnummer is opgeheven en ons postadres is nu Bagijnenstraat 1, 5361 EM in Grave.

Tijdens de kerkenraadsvergadering van 3 september jl. hebben we kennis gemaakt met Ds. van Ettekovon, de nieuwe predikant van de PI in Grave. Ds. van Ettekovon is vanuit de Hersteld Hervormde Kerk uitgezonden naar de PI. Hij is vanaf januari predikant en kan boeiend en enthousiast vertellen over zijn werk. Het was fijn om kennis te maken.

Bij de bloemengroet geven we sinds kort een kaart mee, in plaats van de bloemenbrief. We merkten dat veel mensen de brief bewaarden en kwamen zo op het idee om er een kaart van te maken. We zijn blij met Trijns Boef die ons ruim voorziet van mooie, eigengemaakte kaarten. Ook hebben we al kaarten gekregen, dank jullie wel! Hoewel de kaart iets kleiner is dan de brief, hopen we dat u toch plaats vindt voor een eigen persoonlijke tekst of groet aan degenen die de bloemen krijgt.

Pastoraat

We leven mee met Jan en Janny Ramp. Opnieuw zijn er zorgen over de gezondheid van Jan. Als u dit leest zit Jan midden in een traject van bestralingen en chemo-medicijnen.

Laten we in gebed en aandacht om Jan en Janny heen staan. We bidden onze God om kracht en Zijn liefdevolle nabijheid. Heel veel sterkte!

Voor ieder die zorgen heeft over de gezondheid van henzelf en van familieleden, van harte sterkte en zo mogelijk beterschap gewenst!

Toelichting bij de collectes

02 november: Eigen diaconie

We collecteren een keer per maand voor onze eigen diaconie omdat het geldpotje langzaam maar zeker steeds leger raakt. Waar wordt het geld zoal aan besteed?

- De zondagse bloemen die naar een zieke of jarige 80 plusser gaan met een groet van de aanwezigen.
- Paas- en Kerstattenties voor ouderen
- Ieder jaar € 5000 naar bijstand in pastoraat

- Iets bij de koffie op feestdagen, of lunch na een dienst
- Aanvulling doorzendcollectes tot een afgerond bedrag
- En last but not least: hulp aan mensen in financiële nood.

09 november september: Leger des Heils

Het leger des Heils is een internationale beweging, die menselijke nood wil leningen zonder enige discriminatie. Zij verlenen hulp aan alcohol- en drugsverslaafden, dak -en thuislozen en veel (andere) slachtoffers van uitsluiting. Het Leger des Heils gelooft in kansen. In tweede kansen en in alle kansen daarna.

16 november: Vluchtelingenwerk Nederland

Vluchtelingen laten noodgedwongen alles achter: hun familie, vrienden, huis en baan. Wanneer zij in Nederland aankomen staat Vluchtelingenwerk voor hen klaar. Als onafhankelijke organisatie komen zij op voor de rechten van vluchtelingen en asielzoekers en helpen hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland.

23 november: laatste zondag van het kerkelijk jaar

De opbrengst van de collecte is op deze zondag voor onze eigen gemeente.

30 november: Liliane Fonds

Het Liliane Fonds traint en oefent de fysieke en mentale mogelijkheden van kinderen met een handicap in derde wereldlanden. Het maakt kinderen en hun ouders weerbaar en zelfbewust. Ze verminderen, waar nodig met hulpmiddelen zoals een rolstoel, de belemmeringen die een direct gevolg van de handicap zijn. De kinderen doen zo gemakkelijker mee en komen voor zichzelf op. De lokale omstandigheden en de wensen en behoeften van het kind zijn altijd het uitgangspunt bij de ondersteuning.

07 december: eigen diaconie

Zie bij 2 november.

Collectebonnen

Er zijn collectebonnen verkrijgbaar ter waarde van €1,25 en €2,00 in vellen van 20 stuks (resp. €25,00 en €40,00) door storting van het bedrag op het bankrekeningnummer van het College van Beheer van de PKN Grave, onder vermelding van het aantal vellen en het soort bonnen.

Wilt u voorafgaand aan de overmaking een mail sturen naar Janny Ramp, zodat zij weet dat er een overschrijving tbv collectebonnen aan komt?

Inlichtingen over de collectebonnen:

J. Ramp

E-mail: pkngrave.betaalmeester@gmail.com

Bloemengroet

17 augustus Hans Nederbragt
24 augustus Irma Hogervorst
31 augustus Wim de Bruijn
07 september Karel de Wee
14 september Janny en Peter Hendriks
21 september Wim Hogervorst
28 september Willy v.d. Bult
05 oktober Dhr. Braam
12 oktober Jan en Janny Ramp
19 oktober Peter v.d. Hammen

Ledenadministratie

Hierbij geef ik de mutaties door, voor zo ver deze bij mij bekend zijn.

Overleden

18-09-2025: Dhr. P.J.T. Hendriks

Ingekomen

Mevr. J.E. Vervelde, Grave

Verhuisd
Dhr. J. de Zwart, naar Wanroij
Dhr. L.J. Boumans, naar Overasselt

U kunt mij als volgt bereiken:
Postadres: Postbus 68, 5360AB Grave
Of per e-mail: pknggrave.la@gmail.com

Met vriendelijke groeten,
Petra Jetten

In memoriam Peter Hendriks

Op 18 september kwam Peter THUIS.

Peter kwam thuis bij zijn Heer. De Heer die Peter riep toen hij in Jeruzalem stond, de Heer die hem nooit meer losgelaten heeft.

Meneer Hendriks (Peters vader) was koster in onze gemeente en woonde met zijn gezin boven in wat nu de vergaderzalen zijn. Peter was dus al jong vergroeid met onze gemeente, ik meen zelfs dat hij in het kleine kamertje sliep waar nu ons archief zit.

Meerdere jaren was Peter jeugdouderling en mede door zijn enthousiasme ontstond het jeugdkoor Shalom. Een hechte groep jongeren en één van de redenen dat ik (Petra) naar Grave naar de kerk ging en er bleef hangen.

In februari 1983 trouwde Peter met Janny en Shalom was hierbij aanwezig, hoe kon het ook anders!

Na de geboorten van hun 4 kinderen werden Peter en Janny geroepen een eigen gemeente te starten. Zo ontstond 'Shalom' een evangelische gemeente die in Katrien kerkte.

Peter hield van praten, van gesprekken met de jongeren, van gespreksgroepen.

Peter was erg betrokken bij Grave. Hij zat in de politiek en was actief in verschillende werkgroepen.

Ook toen het lichamelijk allemaal niet meer zo gemakkelijk ging bleef Peter betrokken en actief. En ja, zijn lichamelijke problemen

waren er. Eerst een beetje, maar de laatste jaren prominent aanwezig. Moeilijk voor Peter, maar zeker ook moeilijk voor Janny en de kinderen. Er kwamen veel ziekenhuisopnamen, thuiszorg en zorgen. De klap dat het onherroepelijk was kwam hard aan. Daar had niemand rekening mee gehouden.

Bij het samenzijn rond het afscheid van Peter werd de liefde voor contact met anderen nogmaals duidelijk: geen 'standaard' kerkdienst, maar een samenzijn waar ruimte was voor ontmoeting en gesprek, voor lofzang en dankbaarheid.

Zoals Peter het wilde, hij is nu THUIS.

Vanuit de Diaconie

De diaconie verraste de aanwezige gemeenteleden na de startzondag op 21 september met iets lekkers bij de koffie en een lunch : twee soorten soep en broodjes. Een grote groep jongeren uit Utrecht, die in Schaijk op een vakantieweekend was, verraste ons met hun aanwezigheid tijdens de kerkdienst en bij de koffie. Er werden daarbij erg mooie en bemoedigende gesprekken gevoerd! Het jaar is dus verrassend mooi gestart! Dat geeft perspectief voor de toekomst.

Op 12 november is in Arnhem een bijeenkomst van de PKN voor hulp aan vluchtelingen en statushouders. Het IWAG (Interkerkelijke Werkgroep Asielzoekers Grave) gaat bekijken of ze hierheen kunnen. Gezien de ontwikkelingen in de politiek wordt het lastiger gemaakt om open te staan voor die mensen die in nood zijn. Dat is frustrerend als je mensen wilt helpen als kerkgemeenschap. Het IWAG gaat in overleg met Stanley van Stichting De Vrolijkheid van het AZC rond de Sint naar het AZC om chocolade letters en mandarijnen te brengen.

De diaconie heeft de Kerstattenties voor onze 80 plussers al bedacht. Wat het wordt, blijft nog even een verrassing.

Het collecterooster voor 2026 is klaar.

We krijgen een paar keer per jaar een mail van Het Vakantiebureau. We kunnen via onze diaconie mensen met een erg smalle beurs aanmelden bij hen voor een bijna gratis vakantie. Onlangs was dat voor een verzorgde midweek voor ouderen en afgelopen winter was dat voor gezinnen. Kent u iemand, of een gezin, dat snakt naar een

vakantie, maar dat echt niet kan betalen, geef dat aub aan ons door via het mailadres achter in dit Gemeenteleven. Wellicht kunnen we, als we er op tijd bij zijn, een mooie vakantie voor hen regelen. Hoe eerder we het weten, hoe sneller we kunnen reageren naar Het Vakantiebureau als we zo'n mailtje met aanbieding krijgen. Want vol is vol.

We merken de afgelopen tijd dat het weer tijd wordt voor een schoonmaakbeurt in de kerk en Bagijnhof. U kunt dan denken aan: banken afstoffen in de kerk, ramen zemen in de Bagijnhof, gordijnen/vitrage wassen, keukenkastjes en voorraadkast opruimen. Hebt u zin en tijd om een dagdeel mee te doen met deze activiteit meld dat bij Liesbeth v Rhijn via: rhijnreek@gmail.com of 06-57625388. Als we een ochtendje met een paar mensen kunnen poetsen is het werk zo gedaan en nog gezellig ook.

We zijn erg verheugd dat er iemand is gevonden die de financiën van de diaconie wil gaan beheren. Daarover meer in een volgend Gemeenteleven.

Commissie eredienst

Riekie Hoefman is erg druk geweest met het invullen van de zondagen waar de voorganger was uitgevallen. Voor dit jaar heeft ze alles kunnen invullen. Onze dank Riekie. Fijn dat jij daar zo zorgvuldig mee bezig bent. Voor ons als kerkganger is het eigenlijk heel gewoon dat er een dominee is die de kerkdienst leidt. Afgelopen periode was dat niet zo vanzelfsprekend. Het is je toch gelukt Riekie. Super!! Ook dank aan Riet Baars die meerdere keren extra komt preken. We prijzen ons gelukkig met mensen zoals jullie!

Graag horen we van u, als het een keer niet lukt om een voorganger te vinden, hoe we dat zouden kunnen oplossen. Geen van ons wil dat er dan op een zondag geen dienst zou zijn. Elkaar ontmoeten is

ook heel belangrijk in onze kerkgemeenschap. Zouden we dan bv een dienst kunnen houden met alleen het lezen van bijbelgedeeltes, gebeden en zingen van bekende liederen. Wie wil daarover meedenken?? Geef dat door via de kerkenraadsleden.

Een ander probleem is dat drie van onze vaste organisten ermee gaan stoppen. Ook een klus voor Riekie om op te lossen. Daarover meer in het volgend Gemeenteleven.

Op 9 november is er weer een dienst met 'eigen mensen'. Deze oogstdienst wordt voorbereid door Willy v. d. Bult, Ankie Smids, Elbert v. d. Berg, Jeanet Kamp, Petra Jetten en Liesbeth v. Rhijn. Gezien het jaarthema: we gaan u verrassen met de vruchten van.....

23 november is de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Daarin herdenken we diegenen die ons dit jaar zijn overleden. Een ieder die iemand wil herdenken bij deze dienst wordt in de gelegenheid gesteld om daar een kaars voor aan te steken. Riet Baars zal in die dienst voorgaan.

We zijn al bezig met Kerstavond, 1^e Kerstdag , oudjaarsvespers en nieuwjaar. Hoe maken we daar mooie vieringen van. Als u nog ideeën hebt horen we dat graag.

Workshop Kerst

Ook dit jaar kunnen we weer een kerststuk gaan maken bij Gonnie van Schaijk in Gassel! En wel op donderdag 4 december. Vorig jaar met kerst zijn we voor het eerst bij haar geweest en dat was zo goed bevallen dat we ook met Pasen een hele leuke workshop hebben gehad. Ze heeft plaats voor acht personen dus vind je het leuk om een mooi zelfgemaakt

kerststuk op tafel te hebben tijdens de kerstperiode geef je dan snel op bij: Gerrie Dijkink, telefoonnr. 0624450051 of stuur een mail naar gerriedijkink@gmail.com

De kosten zijn €25,00 (inclusief koffie met wat lekkers). Aanvang van de workshop is 9.30 uur.

Vrijwilliger in de kerk

Van Fred Jasper kreeg ik de vraag om als vrijwilliger iets over mijn leven te vertellen. Nu heb ik het vrijwilligerswerk grotendeels achter de rug. Ik woon hier nu 51 jaar en de eerste taak in de kerk was de leiding van de zondagsschool. Er waren ongeveer 16 kinderen, dus dat was de moeite waard. Verder ben ik tientallen jaren contactpersoon geweest. Vroeger heette dat pastoraal medewerker.

Wim en ik hebben samen een aantal jaren op zondag als kosterspaar opgetreden. Nu ben ik nog bij de voorbereidingsgroep voor het verzorgen van een kerkdienst.

Hierbij wil ik toch even Wim noemen die is begonnen met leiding geven aan de jeugdkerk ook drie keer ouderling is geweest. Verder leidde hij diverse gespreksgroepen. Toen wij hier kwamen wonen bestond de gemeente grotendeels uit dertigers. Wim heeft een groot aandeel gehad in het 'Met elkaar leuke dingen doen'. Zo heeft hij een toneelclub De Spelers van Begijn opgericht en een dansclub onder leiding van 'meneer Han Ruisch'. We kwamen bij elkaar in het voormalig Protestants Militair tehuis. Een fietsclub heeft niet lang bestaan. Wim hield van zingen en heeft later het Schipperskoor opgericht, maar helaas waren daar in de kerk weinig mannen enthousiast voor. Evenals voor de badmintonclub die hij al jaren daarvoor had opgericht.

Nu iets over mijn leven. In 1939 ben ik geboren in Den Haag, dus net voor het uitbreken van de oorlog. Ik had een 5 jaar oudere zus, Anneke, (die later in Grave woonde en ook lid van onze kerk is geweest.) Twee jaar voor mij werd een meisje geboren dat, door een fout van de arts, vlak na de geboorte is overleden. Zij heette Willemina Johanna. Toen ik geboren werd kreeg ik haar naam. Ik ben daardoor een zogenaamd schaduwkind. In 1942 werd broertje Jan geboren.

Hoewel ik erg jong was kan ik me van de oorlogsjaren toch nog dingen herinneren. Als de sirenes afgingen schuilden we onder de

trap. Vlakbij ons werden V1 en V2 bommen afgevuurd richting Engeland en als er een afdwaler was moest je dekking zoeken. We kregen bezoek van Duitse soldaten die het huis doorzochten naar onderduikers. Hun helmen vond ik indrukwekkend. Wat me vooral is bijgebleven is het moment dat ik met Anneke voor het raam stond en ze zei: zwaaien Willy, zwaaien. Onze lieve burens werden door Duitse soldaten afgevoerd en achter in een vrachtwagen geperst. We hebben ze nooit meer terug gezien. Van de hongerwinter weet ik gelukkig niet veel, maar er was niets. Geen eten, geen licht, geen warmte. Het zal voor mijn ouders moeilijk geweest zijn.

Vanaf mijn negende maand leed ik ernstig aan astma, waar ik mijn hele leven last van heb gehouden. Het enige medicijn was pure adrenaline. Hopelijk heeft ze een sterk hart, zei de behandelend arts. De lagere school heb ik, ondanks veel ziekte, goed doorlopen. Ik wilde graag naar de HBS maar door mijn astma werd dat afgeraden. Teveel ziek, misschien zou de MULO lukken. En dat gebeurde want ik was 15 jaar toen ik mijn diploma haalde. Ik wilde graag een verpleegstersopleiding gaan volgen, maar nee: een astmatische verpleegster, daar hadden ze niets aan, Wat dan? Kantoor was het meest voor de hand liggend. In de avonduren ben ik bij Schoevers de secretaresse opleiding gaan volgen. Ik heb bij diverse kantoren, bedrijven en ministeries in Den Haag gewerkt. Meestal had ik het naar de zin met leuke collega's. En tussen de middag de stad in en een cineacje pakken.

Ik noem niet alles maar alleen mijn werk bij de Staf Civiele verdediging (bekend als BB) bij het Ministerie van Algemene Zaken. Het beleid werd gemaakt door oud-officieren die in vol ornaat naar de vergaderingen kwamen, met rinkelende medailles en onderscheidingen, maar ook met krukken, rolstoelen, oogglappen enz. Er waren veel oorlogsinvaliden bij. Ik moest verslagen van de vergaderingen maken en kennelijk was de inhoud zo belangrijk dat ik een eed van geheimhouding moest afleggen bij de Commissaris van de Koningin.

Toen ik 18 jaar was overleed mijn moeder. Mijn broertje en ik woonden nog thuis en ik kreeg alle zorg erbij. Mijn vader hertrouwde na een jaar met een vrijgezelle lerares. Een goede vrouw voor mijn vader maar met ons omgaan lukte niet. Ik ging al spoedig op kamers wonen (met klein keukentje) in een statig pand, schuin tegenover minister Drees, en toen er nog een kamertje vrij kwam, kwam mijn broertje Jan bij mij wonen. Hij was diep ongelukkig, zat op de HBS en kon de situatie niet aan. Tot aan mijn trouwen 5 jaar later hebben we samen een klein huishouden gerund. Met Jan is het

goed gekomen. Hij heeft de HBS kunnen afmaken en is later aan de universiteit in Leiden afgestudeerd voor pedagogiek.

In 1964 trouwde ik met Wim. Na Den Haag, Almelo (waar we de trotse ouders werden van Jeroen en Josette) en Helmond kwamen we in Grave terecht. Wim kon directeur worden van Algemeen Maatschappelijk werk en Gezinszorg in het Land van Cuijk. We gingen intensief naar een huis zoeken en het werd Grave. Een huis gelijkvloers, een protestantse kerk en protestantse school in de buurt en een busverbinding. Dat haalde ons over de streep.

Dankzij een intensief onderzoek in Dekkerswald had ik, door de juiste medicatie en kennis van allergieën, mijn astma onder controle. Voor mijn gevoel begon er een nieuw leven.

Ik werd voor veel besturen, commissies en activiteiten gevraagd. Ik noem alleen de vrouwenbond Passage waar ik vele jaren voorzitter van ben geweest en met gemiddeld 45 vrouwen veel beleefd, gezien en meegemaakt heb. Ook wil ik vertellen dat ik uiteindelijk toch in een ziekenhuis heb gewerkt. In Radboud ben ik 4 jaar gastvrouw geweest op de afdeling neurochirurgie. Ik heb er mooie gesprekken

kunnen voeren, meestal over leven en dood.

Toen ik 38 werd kreeg ik de gelegenheid bij de Graafsche Courant als parttimer te komen werken bij de redactie. Ik kwam als eerste vrouw, Haagse en Gereformeerde, werken bij 15 katholieke mannen. Zij dachten: Oh, wat moet dat worden. Maar ik heb er 13 heel fijne en goede jaren gehad. Leuke collega's en ik werd gewaardeerd en gerespecteerd.

Ondanks mijn toch wel drukke leven heb ik tijd gehad voor mijn hobby's: schilderen, kunstgeschiedenis, lezen en zingen bij Cantate Deo.

Helaas is Wim in 2020 overleden, maar we hebben, met onze kinderen, heerlijke jaren in Grave gehad. Ik hoop, ondanks mijn hoge leeftijd, nog een aantal jaren lid van deze fijne kerkgenootschap te kunnen zijn.

Willy van de Bult

Afgelopen week was ik samen met Jan het Gemeenteleven aan het verdelen voor de gemeenteleden die het rondbrengen en moest denken aan hoe het vroeger ging. In 2002 kwam ik bij de NIETploeg die bestond uit Henk Lieverdink, Frits Moerman en Hans Pameijer. Er werden tafels in de Bagijnhof aaneen gezet. Daarop werden stapels pagina's van het blad neergelegd en zo verzamelden we alle pagina's van de achterste naar de voorste pagina. Heel gezellig waren die ochtenden. Met Henk en Frits had ik altijd lol en Hans was meestal heel serieus. Als we klaar waren was er koffie en hadden we tijd om na praten. Vervolgens bracht Henk de bladen rond en ik ging mijn eigen wijk doen.

Els Hoiting

7/8 november: EO-NBG hackathon over *Bijbel & AI in de kerk*

Ben jij een Bijbelkenner, een creatieve developer, UX-designer of AI-fanaat? Wil jij samen met de EO, het Bijbelgenootschap en andere enthousiastelingen ontdekken hoe we AI kunnen inzetten in de kerk om de Bijbel toegankelijk te maken? Doe dan mee aan de hackathon *Bijbel & AI in de kerk* op 7 en 8 november.

Een hackaton is een uitvindingsmarathon met een team dat kort en intensief samenwerkt om creatieve digitale apps te bedenken en te maken. 'AI (kunstmatige intelligentie) is niet meer weg te denken', zegt Jaap Groen, hoofd digitaal bij het NBG. 'Er zijn serieuze schaduwkanten, zoals de vraag welke informatie je kunt vertrouwen, nu met AI alles *gefaked* kan worden. Maar AI heeft ook grote voordelen. Ook voor de kerken en hoe die de Bijbel gebruiken in het jeugdwerk, in kringen en op zondag. Met een druk op de knop kan AI bijvoorbeeld een samenvatting van de preek maken, met vragen voor de kerkgangers. Daarom gaan we in deze hackathon betrouwbare AI-toepassingen uitdenken speciaal voor de kerken.'

Proberen en leren

'Ik kijk er nu al naar uit om tijdens de hackathon 24 uur lang samen te werken aan de vraag hoe je AI kunt toepassen in je geloof', zegt Miriam Verkerk, projectleider AI bij de EO. 'Ik hoop dat we mooie toepassingen kunnen ontwikkelen. AI biedt kansen om de Bijbel op een andere manier, naast bestaande vormen, toegankelijk te maken. We hebben niet het antwoord, maar we zoeken, proberen en leren tijdens de hackathon.'

Plaats, tijd en aanmelding

De hackathon *Bijbel & AI in de kerk* vindt plaats bij de EO, Oude Amersfoortseweg 79, Hilversum. De hackathon begint vrijdagmiddag 7 november 17 uur, en duurt tot 8 november 17 uur.

Aanmelden gaat via:

<https://evangelischeomroep.typeform.com/to/YscMjnn4> .

Winnende app

De eerste hackathon van NBG en EO vond [een jaar geleden](#) plaats. Een greep uit de reacties: 'Leuk georganiseerd en geregeld; ik heb er erg van genoten' en 'Er hing een super goede sfeer en vibe.' Het winnende idee was een app met een chatbot die jou een Bijbeltekst of -verhaal laat zien die past bij wat jou op dat moment bezighoudt. Die app is nu ontwikkeld en komt onder de naam *Whatsup* beschikbaar op [Bijbellab](#). Dat is de site waar EO en NBG gezamenlijk experimenteren met betrouwbare AI-toepassingen rondom de Bijbel.

Het Christelijk geloof door Bob Haanstra

Ze zijn er steeds meer. Anti-immigratieprotesten. Demonstranten met 'White power' op hun kleren, zwaaiend met NSB-vlaggen en scanderend tegen asielzoekers en vreemdelingen. Zij krijgen de schuld van het woningtekort. Zij ondermijnen Nederland met vreemde smetten.

Nee, 'Wij zijn Nederland' brullen de anti-immigranten. Al dan niet met schuingeheven arm met een vlakke open hand.

Ook in plaatsen waar asielzoekerscentra zullen komen, lopen mensen te hoop. Opgehitst door een landelijk politicus, die de verzamelde menigte voorhoudt: 'De burgemeester is niet de baas, ook niet de gemeenteraad, maar jullie, jullie zijn de baas'.

Ik weet het, vreemdelingenhaat is van alle tijden. Maar het felle, ja zelfs fascistische protest baart mij zorgen. We zullen de strijd ertegen aan moeten gaan. Met middelen zoals bijvoorbeeld de burgerbeweging *De Goede Zaak* hanteert. Zij organiseerden een sponsorloop tegen migrantenhaat. Mensen konden een extreemrechtse demonstrant zogenaamd 'sponsoren', voor drie euro. Al gauw was er een ton binnengekomen. De opbrengst ging naar drie doelen, waaronder Stichting INLIA.

En dan is er nog iets wat mij verbijsterde. Tijdens de anti-migrantenprotesten in Den Haag werd er door één van de sprekers geopperd, dat ook en juist christenen tegen de komst van asielzoekers zouden moeten zijn. Want vreemdelingen tasten de christelijke cultuur aan.

Ik wist niet wat ik hoorde. Op die duistere Haagse protestdag werd de Bijbelse boodschap zomaar gekaapt door het donkerbruin rechtsextremisme. Een gotspe.

Het doet me denken aan het verhaal over de influisteringen van de duivel als Jezus in de woestijn verblijft. De duivel, die Hem verleidt om af te zien van Zijn missie om het Koninkrijk van God te gaan bouwen. De duivel, ook wel genoemd de 'diabolos': de verwarder, de omkeerder. Het Koninkrijk van God wordt niet gebouwd met de stenen van eigen volk eerst, vreemdelingenhaat, nationalisme en white-power. Het Koninkrijk van God wordt gebouwd met de stenen van gerechtigheid, vrede en liefde. Wie dat verwacht en omkeert, zet het christelijk geloof op zijn kop.

In de Bijbel vraagt God ons juist zorgzaam te zijn voor vreemdelingen: opvang voor vluchtelingen en hulp aan ontheemden, die geen helper hebben. Een kleine greep uit vele Bijbelse teksten en verhalen.

We kunnen denken aan de open tent van Abraham en Sara toen drie mannen bij hen kwamen. Volgens een Joods commentaar op dit gedeelte in Genesis, zagen de drie mannen er uit als, let wel, Arabieren. En toch liep Abraham hen tegemoet en deelde uit van het beste dat hij had.

Toen Mozes uit Egypte was gevlucht hielp hij eens de dochters van Jethro bij het putten. 'Waarom zijn jullie vandaag zo vroeg klaar?', vraagt hun vader. Zijn dochters antwoorden: 'Er was een, let wel, een Egyptische man, die ons hielp'. Dan zegt Jethro: 'Waarom hebben jullie die man alleen gelaten, roep hem, zodat hij brood met ons kan eten'.

De omgang met de vreemdeling komt voort uit Bijbelse gastvrijheid. En die gastvrijheid voor de vreemdeling wordt als een duidelijke Bijbelse opdracht verwoord in het Bijbelboek Leviticus (19: 33-34): 'En wanneer een vreemdeling bij u in uw land verblijft, zult u hem niet onderdrukken. Als een onder u geboren Israëliet zal u de vreemdeling gelden, die bij u blijft: u zult hem liefhebben als u zelf,

want u bent vreemdeling geweest in Egypte: Ik ben de Heer uw God'.

In de laatste rede van Jezus, een rede op het scherpst van de snede, vertelt Jezus ook over de omgang met de vreemdeling (Matteüs 25: 31-40). Jezus scheidt dan de schapen van de bokken. Waarbij met schapen de mensen worden bedoeld die het goede hebben gedaan in hun leven en zegt: 'Ik had honger en dorst en jullie gaven Mij eten en drinken, Ik was naakt en kreeg kleren, Ik was ziek en kreeg bezoek, zo ook toen Ik in de gevangenis was, Ik was een vreemdeling en jullie hebben Mij gehuisvest'.

En dan lezen we in het Bijbelboek Hebreeën (13:1): 'Houd de onderlinge liefde in stand en houd de gastvrijheid in ere'. In de Griekse grondtekst staat er voor het woord gastvrijheid: filoxenia. Letterlijk is dat: liefde voor de vreemdeling.

Daarom, christenen, bij alle ultrarechtse tegenwind: Houdt dat Evangelie staande, rechtop!

Bob Haanstra
(emeritus-predikant en bestuurslid van INLIA)

Herfst

Een gouden gloed beschijnt de bomen
en geeft het blad nog meer accent.
Alles kleurt in rood, oranje;
een magisch mooi moment.

Het huisje met het rode dakje,
is na een jaar ook weer present.
Haar witte stipjes zorgen voor
een magisch mooi moment.

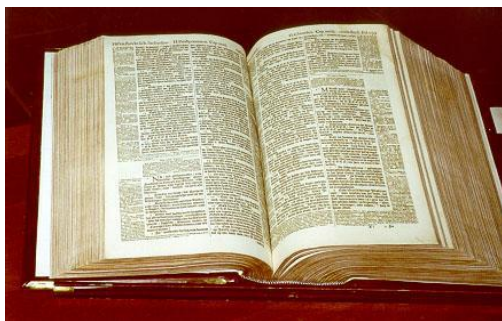
De dauw daalt in het spinnenweb,
de zon schijnt, in haar element.
De druppels vormen diamantjes;
een magisch mooi moment.

Het seizoen van storm en nootes,
lieflijk soms, vaak turbulent.
Maar altijd, altijd zorgt hij voor
een magisch mooi moment.

Leesrooster

Zondag 19 okt	Genesis 32,23-32 2 Timoteüs 3,14-4,5 Lucas 18,1-8
Zondag 26 okt	Jeremia 14,7-10.19-22 2 Timoteüs 4,6-8.16-18 Lucas 18,9-14
Zondag 2 nov	Genesis 12,1-8 2 Tessalonicenzen 1,1-12 Lucas 19,1-10
Zondag 9 nov	Jesaja 1,18-26 2 Tessalonicenzen 2,13-3,5 Lucas 19,41-48
Zondag 16 nov	Exodus 3,1-15 2 Tessalonicenzen 3,7-13 Lucas 20,27-38
Zondag 23 nov	Maleachi 3,19-24 Openbaring 3,7b-12 Lucas 21,5-19

Verschijningsdata volgende edities

Editie	Uiterste Inleverdatum	Verschijnings- datum
Kerst	22 november 2025	01 december 2025

redactie.pkngrave@gmail.com

Inleveren op A4, in word (geen pdf) , lettertype Verdana,
lettergrootte 10. Foto's als los fotobestand aanleveren!

Na de sluitingsdatum is plaatsing niet verzekerd.

De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te wijzigen, in te korten of niet te plaatsen.

Richtlijn voor omvang artikelen: maximaal 600 woorden.

Algemene informatie

PKN Grave

Bagijnenstraat 1, 5361 EM Grave

<http://grave.protestantsekerk.net>

Ds. Scarlett Lerrick

Tel.: 06-54945600

*In noodgevallen contact opnemen met de
Scriba Mw P.Jetten (contactgegevens zie kerkenraad)*

Samenstelling Kerkenraad

Voorzitter

Dhr. J. Nohl

Tel.: 0486-473453

joop.nohl@gmail.com

Scriba

Mw. P. Jetten

Tel.: 06-35673343

scriba.pkngrave@gmail.com

Ouderling

Dhr. E. van den Berg

Ouderling

Mw. G. Dijkink

Tel.: 06-48229548
elbert808@gmail.com

Tel.: 06-24450051
gerriedijkink@gmail.com

Diaken

Mw. J. Ramp
Tel.: 0486-852791
ramp.Janny@gmail.com

Diaken

Mw. L. van Rhijn
Tel 06-57625388
rhijnreek@gmail.com

College van kerkrentmeesters

Voorzitter

Dhr. J. Nohl
Tel.: 0486-473453
joop.nohl@home.nl

Secretaris

Dhr. E. van den Berg
Tel.: 06-48229548
elbert808@gmail.com

Betaalmeester

Mw. J. Ramp
Tel.: 0486-852791
pkngrove.betalmeester@gmail.com

Coördinator gastparen

Mw. W. Brussaard
Tel.: 0486-473392

Ledenadministratie

Mw. P. Jetten- Duinkerken
Tel.: 06-15386698
pkngrove.la@gmail.com

Preekbeurten & Organisten

Mw. R. Hoefman
Tel.: 06-44364946
riekiehoefman@home.nl

Diaconie (overige functies)

Administrateur Diaconie

Gary Meijer

Betaalmeester

Mw. J. Teunissen
Tel.: 0486-474091
joke.teunissen1945@gmail.com

Jeugd

Mw. P. Jetten-Duinkerken
Tel.: 06-15386698
petrajettenduinkerken@gmail.com

Bijbelgenootschap

Dhr. J. Nohl
Tel.: 0486-473453
joop.nohl@home.nl

Vertrouwenspersonen:

Sandra Goedhard
Tel. : 06-22 34 63 64
sandrabrouwer23@ziggo.nl

Arend van Rhijn
Tel. : 06-82 74 90 22
rhijn171@gmail.com

Bankrekeningnummers

Bankrekeningnummers College van Beheer PKN Grave:

NL75 INGB 0001068871

Bankrekeningnummers Diaconale raad Grave:

NL72 ABNA 0523820992

Biologische Tuinderij

**Biologische groente- en fruit-
abonnementen en boerderijwinkel**

Openingstijden Boerderijwinkel:

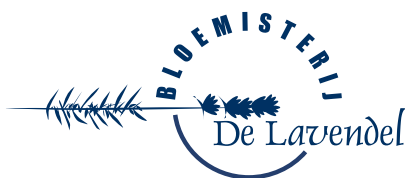
woensdag: 13 tot 19 uur, vrijdag: 9 tot 21 uur en
zaterdag van 9 tot 18 uur.

Meino Koning, Schaijksestraat 17, 5375 KC Reek
Website: www.2linden.nl * E-mail: info@2linden.nl

Afhaalpunten: o.a. Reek, Grave, Mill, Langeboom, Zeeland, Uden

VOOR AL UW BLOEMWERKEN

Nu ook online bestellen!

www.delavendel.nl

Jan en Ine Polman
Klinkerstraat 2

Klinkerstraat 2
5361 GW Grave

CHINEES INDISCH RESTAURANT

美麗華酒樓
'MAI-LI'

Hoofschestraat 11
5361 ET Grave
Tel. 0486-476175

⁰⁰⁰⁰
Zijdepracht
Pedicure

Boek een afspraak op: www.pedicurezijdepracht.nl
Dokter Kanterslaan 62 Grave, 06-16 74 14 35

Hier had uw advertentie
kunnen staan

MARY CHAND

▪ W O N E N ▪

Trompetterstraat 4 - 5361 ER - Grave

T. 0486-420805 - Whatsapp 06-16863176
E. info@marychand-wonen.nl - W. www.marychand-wonen.nl

Specialist in digitaal drukwerk

Drukkerij Kamoen

www.kamoen.nl

all-in 1 Media Connection

VAN DINTHER

B O U W B E D R I J F

Runstraat 65 - 5374 AB Schaijk - Tel. 0486-461851
www.bouwbedrijfvandinther.nl

IN2HAIR

Tel: 0485 312 017

Molenstraat 23a - 5431 BW Cuijk

www.in2haircuijk.nl